

110. 48.

DISSERTATIO INAUGVRALIS MEDICO-FORENSIS

DE

EFFICACIA DIERV
CRITICORVM IN VVL-
NERIBVS DE LETHALITATE
DVBIIS,

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,
DOMINO

GVILIELMO HENRICO

DVCE SAXONIAE IVLIACI CLIVIAE MONTIVM
ANGARIAE WESTPHALIAE, & reliqua,

SVB PRÆSIDIO

GEORGII WOLFFGANGI WEDELII,

HEREDITARII in Schwarza/

MEDICINÆ DOCTORIS, COMITIS PALATINI CÆSAREI,
SERENISSIMORVM SAXONIAE DVCVM CONSILIARII
ET ARCHIATRI,

THEORETICES PROFESSORIS PVBLICI ORDINARII,
Patroni ac Promotoris sui aeternum deueniendi,

PRO LICENTIA

Summes in arte Medica Honores, Insignia ac Priuilegia Doctoralia,

MORE MAIORVM, solenniter obtinendi,

Publica Eruditorum ventilationi submissa

ab

AVGVSTO CHRISTIANO KNAVTV,

BVDISSA LVSATO,

IN AVDITORIO MAIORI,

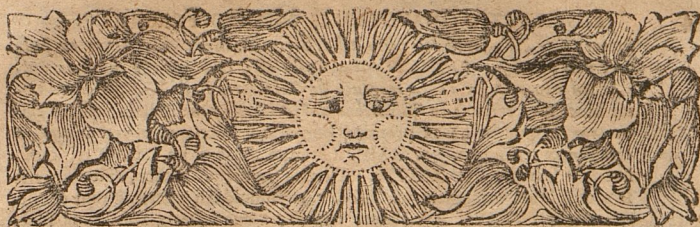
Ad d. XXXI. Mart. MDCCXII. Horis ante-& pomeridianis consuetis.

IBNE LITTERIS KREBSIANIS.

DEO
ET
PROXIMO.

SVMMARIA.

Quidam & potissimum etiam ex ordine Ictorum Medicinam, tanquam incertam ac mere coniecturalem, saepe irraducunt, non videntes, Iurisperdentiam ipsam non minoribus naevis laborare. §. I. Cuius rei specimen producit in *dierum criticorum efficacia*, quam exerere dicuntur in *Vulneribus de lethali- tate dubiis*. §. II. Incertum, an Icti a Medicis, an hi ab illis vocem *Crisis* dierumque *Criticorum* mutuati sint? §. III. Doctrinam hanc ab anti- quis obleruandi dexteritate modernos longissime superantibus absolute pe- tendam esse docetur. §. IV. Quo sensu Vocabulum *Crisis* acceperint Hippocrates, Galenus, alique Medici antiqui? §. V. Nostro sensu, nempe medico, quid proprie denotet crisis? §. VI. Examinatur definitio criseos, r.) ratione causa seu principii mouentis, quod antiqui communiter NATV- RAM vocant. §. VII. Hinc conceptus, nonnullorum recentiorum, de certamine *aetheris inquilini* cum *peregrino*, seu aduentitio (illum enim *Natu- ram* vocant) gratuiti sunt. §. VIII. 2.) ratione *subiecti*, *crises* nempe non cadere in morbos *chronicos*, sed tantum *acutos*. §. IX. 3.) *Crisis* non fieri absque sufficiente humorum coctione, seu preparatione ad excretionem. §. X. 4.) Excretionem istas fieri interdum *perfecte*, per sinceram euacuationem, interdum *imperfecte*, per apostases, seu abscessiones. §. XI. Transitus ad *dies criticos*, quid sint, ac denotent Medicis? XII. Testimo- nia Hippocratis de *diebus indicatoriis*, & quid sint *indices, intercalares & vacui*, seu *medicinales*? §. XIII. Testimonia Galeni de iisdem. §. XIV. Harum solennium periodorum *Naturam* obseruantissimam esse, nisi aliunde praepediatur. §. XV. Vnde prauiudicium est tam veterum quorundam, quam recentiorum Medicorum, *criticos* tales *motus statis temporibus* in hisce no- stris regionibus nec contingere, nec religiose expectandos esse. §. XVI. Adplicatio distorum ad praesens thema, num scil. *dies critici* in *Vulneribus de lethali- tate dubiis* eandem, quam in *acutis*, habeant *efficaciam*, quod adfirmant Icti, *Zacchia* auctoritate persuasi. §. XVII. Errorem confirman- te peruersa explicatione C. C. C. Art. CXLVII. §. XVIII. Ad quod probandum tres formantur *Casus*, quorum *primus est: Certo constare, Vul- neratum ex Vulnere mortuum esse*. §. XIX. Quo casu vulnerans poenam ordinariam incurrit, non obstante *inspectione illegali*, quod exemplis illu- tra-

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICO-FORENSIS

stratur: §. XX. Secundus casus est: Certo constare, vulneratum ex vulnere non decessisse. §. XXI. Tertius Casus est; Dubium esse, num ex vulnere an vero alia ex causa mortuus sit vulneratus? §. XXII. Demonstratur hinc, dies criticos in vulneribus dubia lethalitatis nullam habere efficaciam, & quidem 1.) ex propria Ictorum dissensione, circa verum dierum criticorum terminum. §. XXIII. Quorum plerique ne quidem criticam indolem habent. §. XXIV. 2.) Diversa vulnerum natura, diuersum criticos terminum exigente. §. XXV. 3.) Individuali vulneratorum constitutione. §. XXVI. 4.) Natura *criseon*, a qua vulnera alienissima sunt. §. XXVII. 5.) Ipsa Praxi forensi, quæ dierum criticorum in vulneribus nullam rationem habet. §. XXVIII. E. solam vulnerum lethalitatem a Iudice attendendam esse concluditur. XXIX. Quam ob causam vulnera quoque legitime inspicienda, eorumque lethalitas requirenda est. §. XXX. Vnde inspectione & sectione illegaliter peracta de lethalitate vulnerum certa formari nequeunt iudicia. §. XXXI. Nihil obstat sententiæ nostræ Medicorum circa determinandam vulnerum lethalitatem dissensio. §. XXXII. Posito, quod patrocinium non habeat in Iure Ciuili, sufficit enim, in C. C. artic. CXLIX. eam expresse fundari. §. XXXIII. Concluditur hinc, inspectionem & sectionem cadaveris ad determinandam vulnerum lethalitatem absolute necessariam esse. §. XXXIV. Crisin vero diesque criticos in iisdem anxie expectandos non esse. §. XXXV. Q. E. D.

§. I.

Everunt omni tempore, & sunt adhuc non pauci, potissimum etiam ex ordine Ictorum quidam, aliique qui artem Iatricam, tanquam incertam ac mere coniecturalem vel tacite calumniantur vel aperte criminantur, digni certe, quos cum aliquando ægotauerint, & subsidio & auxilio suo prorsus destituat ars salutaris. Quantumlibet enim demonstrationibus Geometricis dogmata Medicinæ suffulta esse aut controuersis omnibus carere, sicuti vere gloriantur Mathematici, iactare nequeat: verendum tamen, ne aliis Facultatibus, quæ vel nuda auctoritate humana, vel ratione, fictionibus ac speculationibus nimium indulgente, aut experimentis sufficientibus destituta, nituntur, palmam aut præripiat, aut du-

DE EFFIC. DIER. CRITIC. IN VVLNER. DE LETHAL. DVBIIS. 3
dubiam saltem reddat. Nimis odiosum foret, si hac vice,
prolixam instituere vellem comparationem inter Iurispru-
dentiam & Medicinam: infinitæ enim causidicorum dissen-
siones circa interpretationes legum, litigia forensia, quorum
alia ex aliis largissimo prouentu seruntur, & sæpe cum per-
niciæ controuertentium ad integros triginta vel quadragin-
ta annos extenduntur, clare testantur, ARCEM illam,
IVSTITIÆ, ad quam æquis passibus contendunt litigantes,
multis semitis tortuosis atque incultis horridisque spinetis
debere esse circumseptam, vt hinc tam lento gressu & per
toridem vias mæandrosas ad eam tandem peruenire permis-
sum sit. Ego quidem artis nostræ nauos, quibus hinc in-
de laborat, dissimulare, occultare, vel supparo velare, in-
me non facile receperim, haud ignorans, vniuersum *byles*
iatrices adparatum multis vanis imo falsis pollicitationibus
vndique refertum, totam *semiticam* non minoribus adhuc
fluctuationibus ac dubiis hinc inde euentibus expositam,
imo ipsam quoque *Praxin clinicam*, non solum prout exer-
cenda esset, sed & exerceri vulgo solet, a *curationibus* mor-
borum *cathedralibus*, immensis parasangis differre, sed & pu-
dendis vbique scandalis repletam esse. Interea tamen
nemo quoque iure negabit, in reliquis Medicinæ partibus de-
sideratissimam deprehendi certitudinem. Vt enim hac vi-
ce pauca tantum specimina exhibeam, summam *primo* cer-
titudinem offert ipsa *Historia Morborum*, nempe fidelis & ad-
curata recensio præcipuarum tam essentialium, quam acci-
dentalium circumstantiarum, morbum vel comitantium vel
consequentium, variorum item *progressuum* & *successuum* in
iisdem, interdum ad *salutem*, interdum vero ad *interitum*
ægotantium tardo vel celeri passu tendentium, *individa-*
lium

6 DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICÆ FORENSIS
lium insuper, *consuetudinalium*, imo & *hereditariarum consuetudinum* &c. perspicua simulque fida enarratio. Sua deinde certitudine non destituitur quoque *Anatomia*, non quidem *curiosula* illa, sed vere *seria*, quæ historiam partium & organorum humani corporis, situm viscerum, connexionem cum aliis partibus, constructionem earundem organicam &c. exhibet atque prosequitur. Inprimis vero *Anatomia practica*, quæ sectiones cadauerum certis morbis denatorum cordi habet: Hæc enim talia sæpe in apricum deducit, quæ nemini forte alias in cogitationem inquam uenissent, imo innumeras præfigurationes & gratuias adfectiones vno obtutu pessundat, spectantium ludibrio exponit euanidasque reddit. Quid? Quod multa quoque *Physiologica* ac *Pathologica* ex praxi attentiore potissimum enata eius sint indolis, ut, si demonstrationibus Geometricis non æquipolleant, minimum tamen ad earum indolem quam proxime accedant. Quæ omnia in Iurisprudentia, etiamsi mundum regere dicatur, omnino desiderari, cordatiores non distentur.

§. II.

Næuis laborare Iurisprudentiam iamdudum demonstratum dedit Illustris atque Excellentissimus THOMASIVS, in eruditissimo tractatu de *Næuis Iurisprudentia Romana*. Nobis, ne falcem nostram in alienam messem immisisse iure taxari mercamur, vnicum duntaxat idque luculentissimum exemplum adduxisse satis erit, de *diebus criticis eorumque energia*, quam exerere vulgo creduntur in *vulneribus de lethaliitate dubiis*. Proh DEVM! Quam fluxæ, variæ ac frigidæ sunt hac in parte Ictorum opiniones? Quanta dissidia? Quanta sententiarum diuortia? Nonnullis omnem
id,

DE EFFIC. DIER. CRITIC. IN VVLNER. DE LETHAL. DVBIIS. 7
id, quod de *dierum Criticorum efficacia* dicitur, aperte negantibus, aliis in heteroclitum & a natura rei alienum conceptum negotium vniuersum detorquentibus: aliis meris coniecturis & præsumtionibus rem tam arduam tribuentibus: aliis ex conditione vulnerum, longitudine, latitudine ac profunditate, ipsorumque armorum figura ac reliqua habitudine totam rem metientibus, aliis vero ex *occultæ dierum Criticorum potentia* lethalityatem vulnerum æstimantibus; aliis denique, si lethiferum extitisse vulnus non primo statim obtutu sensibus ingeratur, culpam in chirurgorum vel medicorum incitiam & negligentiam, vel ipsorum vulneratorum malum regimen, vel funestiora post vulnerationem superuenientia symptomata, temere reiciuntibus. Oportebat vero potissimum in talibus rebus, famam ac vitam aliorum concernentibus, firmiori talo incedere, maioremque sectari certitudinem, quia de corio humano agitur, & præceptis hic est occasio errandi, & vel reum imprudenter absoluedi, vel infontem temere condemnandi. Cum autem medicorum hoc potissimum sit officium, in vulnere lethalityatem inquirendi, ipsique Icti ab eorundem iudiciis hac in parte toti dependeant, quorum proinde sententia firma ac valida haberi nequit, nisi relationibus medicorum sit conformis: Hinc existimati me publico haud ingratum officium exhibiturum, si in *indolem & naturam dierum Criticorum*, ita vulgo dictorum, adcuratius inquirerem, quidue *efficacia* in determinanda *vulnerum lethalityate*, ex *intervallo temporis* potissimum æstimanda, habeant, clare ediffererem. Notissimum enim est, vulnerantem ordinariam legis *Corneliæ de sicariis* pœnam non incurrere, nisi de *vulneris lethalityate*, ex qua vulneratus vltimum diem obire potuerit, certo prius constiterit, §. III.

§. III.

Ast vero ne præter necessitatem nos præcipitemus, aut peruerso ordine negotium tam arduum adgrediamur, consultum esse ducimus, in antecessum declarare, quo sensu tam *Criseos*, quam *dierum criticorum*, denominatio & applicatio in forum medicum transsumta fuerit, quid in scholis medentium denotare soleat, & in quibus potissimum morbis locum inueniat? Vnde deinde haud difficulter patebit, quam *incongrue* simili sensu in suas ditiones pertraxerint hæc vocabula quidam Icti, & quam *incondita in diiudicanda vulnerum de letalitate dubiorum conditione* sit eorundem applicatio. Merito autem dubium hic nobis videtur, an veteres medicæ artis antistites *Criseos* vocem a Ictis, an vero *hi* ab *illis* primitus mutuati fuerint? quamuis (a) Galenus doceat, medicorum quendam id nominis primum non inuenisse, sed *iudicationem* per morbos translaticia adpellatione de foro dictam esse; vel quod iudicium tunc temporis de vita ægrotantium ageretur, vel quatenus præcipitem in morbo mutationem innueret. Sicuti autem nihilominus iudicium, licet iniustum, est & manet iudicium, vt hinc medici a foro vocem istam mutuantes excusari quodammodo mereantur: ita contra Icti, tanto minus iustam, excusationem inueniunt, dum vocabula *Criseos* *dierumque criticorum* eadem significandi energia ex foro medico ad suum transferunt, ad indigitandum nempe illud lethale periculum, quod in *vulneribus de letalitate dubiis* certis istis diebus, quos ea propter *criticos* vel *decretorios* (*Gefährtage*) adpel-

(a) Lib. III. de Crisibus cap. II. lit. D. & Comment. III. in Prognost. Hippoc. cap. I. lit. D.

DE EFFIC. DIER. CRITIC. IN VVLNER. DE LETHAL. DVBIIS 9
appellant, præfigurare sibi solent, cum tamen *vulnera*, qua
talia, ab *efficacia* tali *critica* longe *alienissima* sint. Quæ
omnia, vt eo euidentius innotescant, paucis summam eo-
rum, quæ de *Crisibus diebusque decretoriis* Medici differere
solent, proponemus: vnde statim dispalescet, *Crises* tali-
bus diebus, quales in vulneribus attendere solent Icti, ex-
pectandas non esse.

§. IV.

Quicquid interim de *Crisi* seu *iudiciorum dierumque*
criticorum seu *iudicatoriorum indole*, *natura* & *efficacia* dici
potest, ex Hippocratis, Galeni aliorumque Veterum moni-
mentis absolute petendum est; hi enim admirabilem na-
uarunt industriam non solummodo in consignanda *Historia*
facti, quod *Crises* reapse fiant, sed &, quales earundem
differentiæ sint, quænam *iudiciorum* salutarium iamiam in-
stantium notæ, characteres & indicia? Qua ratione futura
Crises & quibus notis præcognoscendæ? Quo modo futu-
rum sit *iudicium*, an per *excretionem*, an vero per *absces-*
sionem? Quæ cuiuslibet excretionis, siue per *sudores*, siue
per *urinas*, siue *saluationem*, siue alia ratione successuræ,
specialia signa sint? Quibus diebus *Crises* tam *salutares*,
quam *lethales*, *perfectæ*, vel *imperfectæ* expectandæ veniant
&c. In hisce enim omnibus diligenter adnotandis curio-
sum & industrium fuisse tam Hippocratem, quam inprimis
Galenum, docent integri tres Libri, quos posterior de *Cri-*
sibus, totidemque, quos de *diebus decretoriis* conscripsit.
Quare turpe esse Medico, instante *Crisi* more *vulgarium* per-
terrerit, prudenter adseruit, quippe quem deceret potius non
solum *presentem* *crisin*, quorsum *euasura* esset, *intelligere*, sed
& *futuram* præcognoscere. Quæ tamen omnia eo non spe-

B

stant,

stant, quasi hisce nostris temporibus sub *frigidiori*, quod inhabitamus, *climate Septentrionali*, nulla penitus *crises* expectandæ sint, quod non tantum antiquissimis temporibus, teste *Galeno*, deliravit *Asclepiades*, sed & multi recentiorum eadem correpti infania contra innumeras easque quotidianas observationes, in *fevribus acutis & exanthematicis* facile deprehendendas friuole negant: sed quod prisci illi Medici, industria & obseruandi dexteritate modernos nostros multis parasangis superauerint, atque hinc præ his eo potissimum nomine solennius commendari mereantur, quamuis horum etiam non pauci in iis, quæ ab Hippocrate concisus & obscuris dicta fuerunt, declarandis & illustrandis laudabilem collocauerint operam.

§. V.

Cum autem vocabulum *Criseos* a variis varie accipiatur, atque hinc metuendum, ne alieni vel falsi conceptus incautis insinuentur, necessitas utique iubet, ut, quid per *Criseos* seu *iudicii* vocem antiqui intellexerint, clarius edoceamus. (b) Hippocrates per *Crisin* intelligit *solutionem morbi*; neque enim formulæ, quibus in scriptis suis per frequenter utitur *Cous*, *hunc vel istum agrum hoc vel illo die perfecte iudicatum esse*, alium possunt habere sensum, quam *morbum*, quo æger detinebatur, *solutum esse*. (c) Galenus vero *πολύσημον* esse vocabulum *Criseos* statuit, dum vel *sumit pro subitanea in morbo mutatione*, vel eiusdem ad *meliorem statum inclinatione sola*, vel pro *ea, quæ Crisin antecedere solet, agitatione*, vel pro *integra morbi solutione*, vel pro *ea tantum*, quæ *bona est*. Nempe 1.) *vocabulum*

Cris-

(b) Libr. de præceptionibus.

(c) Sub initium Libr. I. de Crisibus Cap. I.

DE EFFIC. DIER. CRITIC. IN VVLNER. DE LETHAL. DVBIIS. II
Criseos ad mentem Galeni sumitur pro *subitanea & repentina morbi mutatione*, quo sensu non solummodo in *Prognosticorum & Epidemiorum*, sed & ipsis *Aphorismorum Libris* occurrit, atque adeo præcipitem talem in morbis mutationem significat, plane diuersam ab iis morborum mutationibus, quas *λύσεις* adpellant, non tam acutis, quam chronicis adfectibus proprias. Accipitur 2.) *Crisis* pro inclinatione morbi in melius, quod tamen non tam proprie loquendo *iudicium*, quam potius eiusdem defectum innuere videtur. Denotat 3.) illam perturbationem, symptomatumque omnium exacerbationem insignem, quæ solennes istas *excretiones criticas*, vel saltem *decubitus & abscessiones* ita dictas præcedit: vnde (d) Hippocrates noctem. *Crisin* immediate præcedentem grauiorem, post eam vero quierentem seu leuiorem pronunciat. Et (e) Galenus sine certamine nullam fieri *Crisin* obseruauit. Notat 4.) omnem morbi solutionem, siue subito fiat, siue *pedetentim*, ac denique eam tantum solutionem, quæ ad bonum & salutarem exitum terminatur. Quas diuersas *Criseos* acceptiones omnes, vel ideo sicco pede præterire non licuit, quod neutra illarum quadrare videatur in *cas*, quas *certis diebus in vulneribus de lethaliitate dubiis* metuunt, *alterationes periculosas*, de vita vel morte ægrotantis veluti decernentes, sicuti sequentia clarius demonstrabunt.

§. VI.

Nos, variis hisce vocis significationibus suo loco relictis, genuinam *Criseos* indolem clarius ob oculos posituri, eam plene definimus: *Crisis* nempe est *conatus Nature, directus*

B 2

rectus

(d) Sect. II. Aphor. 13.

(e) De Crisibus Libr. VI. cap. IX. Litt. B.

rectus adire ad plenariam morborum acutorum eorundemque causarum expugnationem seu vegetam excussionem, beneficio motuum ipsi consuetorum, nempe secretoriorum & excretoriorum, & quidem certa dierum, quos indicatorios vocant, periodo expediendam. Vnde statim dispalescit 1.) Causam crises mouentem esse naturam, quodcumque tandem Agens internum per eandem intelligatur. 2.) Crises non habere locum, nisi in febribus aliisque morbis acutis similibus: morbi enim chronici per λόσον potius terminantur. 3.) Nullam salutarem institui Crisin sine præcedente sufficiente humorum coctione, seu præparatione ad secretionem, indeque demum expectandam excretionem: vnde notatu dignissima est deriuatio, quod ex Hesychio & Suida notatum est, nempe τὸ κρῖνεν idem esse ac per cribrum aliquid excernere seu sequestrare. Et 4.) vniuersum hunc adparatum non fieri promiscue, sed certo tantum dierum, nempe criticorum, intervallo. Quæ omnia, vt rectius præcipue ab iis, qui extra pomoeria artis sunt, intelligantur, clariorem quidem, sed breuem, deductionem merentur.

§. VII.

Quæ vero est Natura illa, quæ Crises mouet, quæ contra vim morbi actiuo conatu insurgit, eamque vegete excutere molitur? Ita enim interpellare & quærere solent nonnulli recentiores, phrasiologiis veterum non adueti, quos ipse Galenus iam suo tempore ita loquentes ac veluti disputantes introducit: quæ, inquiunt, est natura illa? Quomodo nobis persuadebitis, naturam quandam omnia agere ad animantium salutem? Vel eadem natura superfluitates expellente quosdam a morbo liberari? Verendum potius, ne ens obscurum, vel idolum ignotum nobis obtrudatur, fontico-

DE EFFIC. DIER. CRITIC. IN VVLNER. DE LETHAL. DVBIIS. 13
ticorum istorum effectuum causa. Tales vero non aliam
merentur responsionem, nisi quam eodem loco adduxit *Galenus*:
nimirum responsione dignos non esse, qui agnoscere
aut non possint, aut non velint: NATVRAS ESSE MOR-
BORVM MEDICATRICES. Equidem *Hippocratem* quod
attinet, nusquam ille diserte enunciauit, quid per naturam,
cuius admiranda opera vbique deprædicat, proprie intelli-
gat? operationes tamen, quas eidem passim tribuit, satis
demonstrant, ipsum per *naturam* nihil aliud intellexisse,
quam *principium* seu *agens vniuersale*, quod etiamsi a nemi-
ne edoctum sit, omnia tamen, quæ conueniant, faciat. Ean-
dem hanc naturam, viribus suis vsam, quæ noxia sint, expel-
lere, quæ vero vtilia, vsui seruare: eam sibi ipsi inuenire,
egressiones seu vias, non edoctam esse eandem, & cuncta
tamen, quibus opus sit, facere &c. Eadem plane ratione de
natura differit *Galenus*: *naturam* nempe omnia facere salu-
tis hominum causa; eandem esse animalium seruatricem,
morbos finire, decernere, quæ conueniant, seruare, quæque
aliena sint separare: atque hinc Medicum, naturam recte o-
perantem sequi & imitari debere. Simili modo, ad men-
tem Hippocraticam, etiam de *natura* loquitur *Excellentissimus*
D. Stablius: eam nempe esse agens aliquod cum electione, &
dirigens propter finem & scite ad finem: necessarium omni-
no esse, vt aliquod internum in corpore humano agnoscatur
principium, quod actiones eius moderetur ac dirigat, atque
ita quidem dirigat, vt ratio nostra vtilem finem atque adeo
etiam intentionem agnoscat. Ipse insuper demonstrat: na-
turam sæpe sine Medico, siue medicatione artificiali non suf-
fultam, scopum tamen sanationis feliciter adsequi, imo in-
febris præcipue eandem sibi soli interdum sufficere & sine
ope externa sibi consulere.

Ex quibus omnibus, puto, intelligere integrum est, quomodo quaestioni propositae satisfacere oporteat, per *Naturam* nempe intelligendo causam, seu *principium agens* in corpore humano *internum*, quod totam istam machinam moderetur, quod cum morbo commissum extremum certamen non detrectet, sed magno potius impetu insurgat, noxium ab utili secernendo per *debitas* non solum *vias*, sed & *conuenienti tempore ac ordine*, vtilemque ac salutarem in finem. Vnico ut me expediam verbo, sola haec *Natura* est *motuum* istorum ad *secretionem* & *excretionem* vergentium, quos *criticos* vocamus, causa, fons atque origo. Quo vero speciali nomine alio istud principium sit indigitandum, nec *Hippocrates*, nec *Galenus*, nec *Eresius* vllusue veterum determinauit, contenti solo *τῆς δεξιᾶς* nomine, vnde archei nomen licet arcessere, nec ad rem nostram praesentem attinet determinare. Est tamen a ratione sana alienissimum, imo potius Sire-nibus Postarum simillimum non nullorum commentum, quando decantatam illam veterum *Naturam aetheri consuetam*, qui a prima statim infantia sanguinem reliquosque humores permeare solitus sit, æquiparare non dubitant. Hunc enim *Waldschmidius* pro unico morborum acutorum medico agnoscit; huic in negotio *moliminum criticorum* primas deferre non dubitat; hunc tanquam *consuetum* ac veluti *inquilinum* hostiliter congregi cum *aethere insolito*, per contagium vna cum aere aduecto, atque de regimine cum *consueto* contendere: vnde si mala fortuna contingat, vt *peregrinus consuetum* expellat, *naturam* succumbere & ægrum mori; quod si vero *consuetus* de *peregrino* victoriam reportet, cuncta *pedegentiam* instaurari, & quietiora reddi, pacem fieri, & ægrum

DE EFFIC. DIER. CRITIC. IN VVLNER. DE LETHALI DVBIIS. 15
ex eo, in quo hactenus versatus est, discrimine, eluctari & ad
pristinam sanitatem reuerti. Cui toti fabulæ vt splendidior
adhuc adparatus scenicus instruat, tota illa lucta compara-
tur fermentationi seu potius efferuescentiæ, quæ ex mutua
butyri antimonii cum spiritu nitri, vel olei tartari per deli-
quium cum spiritu vitrioli confusione & instillatione exsur-
git. Hoc enim omne nemini ratione sua recte vtenti facile
persuadebitur.

§. IX.

Nos interea pergimus, brevibus etiam indicaturi, *morbos*
acutos esse verum *motuum criticorum subiectum*: hi enim sunt,
qui citissime tempora sua percurrunt, & ab *initio* tendunt ad
augmentum, ab hoc vero ad *statum* seu *apex* morbi, vbi
tandem *Crisis* sequitur: neque enim cuncti hi morbi primo
statim inuasionis suæ tempore summum sui gradum acqui-
siuisse obseruantur, sed paulatim crescendo ac sensibilibiter sa-
tis increbescendo ita augentur, donec tandem summum su-
um vigorem, quem *statum* adpellant, acquirant, sicuti peri-
tissime iamdudum obseruarunt veteres. Referimus autem
ad hunc censum *febres acutas & exanthematicas, petechiales,*
variolas, morbillos, pestilenciales, imo pestem ipsam: neque hinc
excludimus morbos quosdam *acutos pectoris* cum febre sti-
pato, vt sunt *pleuritis & peripneumonia*, quales adfectus ra-
rius per hæmorrhagiam narium, crebrius per copiosam spu-
ti reiectionem, per diarrhœam, nonnunquam etiam puris
vna cum vrina reiectionem *indicantur*. Hæc vero omnia eo
restringere nolim, quasi *morbi sic dicti chronici moliminum*
eiusmodi criticorum, secretoriorum & excretoriorum, quibus
apospasmata inconuenientia, inutilia & mixtioni animali
certo nocitura a reliqua vtili humorum massa sequestrantur
& se-

& secernuntur, ac tandem per conuenientia organa & emunctoria publica eliminantur, *capaces* non sint: contrarium enim innumeris exemplis in quotidiana praxi obseruabilibus, demonstrari statim posset, v. g. in febribus tertianis vomitu spontaneo solutis, anasarca profluuio alui sanata, hydropo, vel vomitibus aquosis, vel largiori sudore profligato, vertigine hæmorrhagia narium vel saluatione critica sublata, icteritia succedentibus hæmorrhoidibus profligata &c. Sed tales *autocraticæ* morborum diuturnorum *depulsiones* non tam *Crisi* proprie, quam *solutione* potius terminari censendi sunt.

§. X.

Ex his autem simul elucescit, nullam vnquam *salutarem Crisim* esse expectandam, nisi *excretio* quædam effatu digna, aut *abscessus* aliquis contigerit: ita enim diserte docet Galenus, neminem morbo subito liberari, nisi omnino eidem aliqua euacuatio effatu digna, vel per *vomitum*, vel per *ventris exonerationem*, vel *sudores*, vel *urinas*, vel *sanguinis e naribus profluumum*, aut ex *sede per hæmorrhoides*, aut in mulieribus *per purgationem mensruorum* contigerit: non paucos tamen etiam tempore opportuno liberasse *parotides*, & ad pedes, & ad genua, & ad aliud quoddam membrum ignobile *decubitus* adnotauit. Cum autem secundum eiusdem obseruationem tales *excretiones* frustra sperentur absque sufficiente humorum ad *secretionem* & *excretionem* præparatione: hinc vbique quam diligentissime ad signa *coctionis* attendendum esse iubet, confidenter adserens, se neminem vnquam, etiam si vel millies, dum *Crisis* fierent, interfuisset, perire vidisse, qui præcedentibus *coctionibus crisis* habuisset, & maximum instantis *bonæ Crisis* indicium esse, *coctiones*, qualium *coctionum* signa desumit potissimum ex urinis, quæ

DE EFFIC. DIERVY CRITIC. IN VVLN. DE LETHAL. DVBIIS. 17
 quæ si bene coloratæ fuerint, & æqualem habeant subsidentiam, *coctionis* signum exhiberent: cum e contrario tenues, quæque nullam haberent subsidentiam, *cruditatis* signum præberent, & illas quidem semper *bonas*, has vero *malas* esse. Similiter *Hippocrates* ad *vrinas* probe *coctas* attendere iubet, i. e. quæ nec tenues, nec albæ, nec copiosæ fluant, sed bene saturatæ sint, consistentiam habeant & sedimentum deponant: *Crudas* enim & *incoctas*, & in malos *abscessus* conuersas, in febribus aut *indicationis* sublationem, aut *dolores*, aut *diurnitatem*, aut *mortem*, aut earundem *recidivas* significare. Quemadmodum autem ad signa *coctionis* respicere iubet solertem medicum, ita simul etiam serio monet, vt ad *subitam* præter rationem circa corpus factam *perturbationem* animus diligenter aduertatur: Fieri enim omnino aliquam *nouitatem*, quando *Crisis* futura est, vel circa *respirationem*, vel circa *mentem*, vel *auditum*, vel *visum*, vel *ferendi facilitatem*, vel circa aliquod eorum, quæ vno nomine *iudiciaria signa* appellantur; quare omnem etiam *Crisin* in statu fieri prudenter iudicauit.

§. XI.

Fiunt ergo, vt ex modo dictis abunde colligere licet, omnes *Crises* vel 1.) per sinceram euacuationem, nempe, vel per *sudores*, vel *vrinas*, vel *diarrhoeas*, vel per *hemorrhagias narium*, *hemorrhoides*, *profluuium menstruorum*, vel per *salinationem*, seu reiectionem copiosam sputi & saliuæ, & quidem *salutarem*, si *diebus criticis* contingant, *minus* vero *salutarem*, si *diebus non criticis* eueniant. Vel 2.) fiunt etiam *Crises*, magis tamen *imperfectæ*, per *apostasies* atque *decubitus*, vti sunt *bubones*, *erysipelata*, *macule*, *pustule*, *parotides*, *dolores* & *tumores coxendicum*, *carbunculi*, *furunculi* &c.

C

§. XII.

§. XII.

Quemadmodum autem *molimina* ista *Natura critica*, ad *secretionem & excretionem* tendentia, tum demum salutaria, pronuncianda, si post sufficientem humorum preparationem & coctionem, indeque expectandam legitimam secretionem, instituta fuerint, eamque deinde talis materiae morbificae vel sincera excretio, vel translatio & depositio subsequatur, quae praesenti aegrotantis habitudini ipsiusque morbi indoli quadret & conveniat, nec non cum manifesta symptomatum mitigatione sint stipata, inprimis vero in *dies* ita dictos *criticos* incidunt: ita potissimum haec ultima consideratio ad pleniorum *dierum criticorum* declarationem nos deducit, cum praecipue ea, quae de *Crisibus* hucusque disputata sunt, non alium in finem prolixius discussa fuerint, quam ut *naturam & indolem dierum criticorum* eo exactius contemplari liceret. Nam in rebus hisce recte diiudicandis ICtus a medico dependet, & aequitati valde consentaneum est, ut ICti medicorum, artis suae probe gnarorum, decretis & iudiciis sese conforment, ne diuersa computandi ratio ipsi rei praedudicium adferat. Interim non placet, hic *remotius* agere, & qua ratione diem computauerint vel Hebraei, auctoritate utcumque diuina nitentes, vel qui eosdem imitati sunt, Athenienses, vel Chaldaei, vel Aegyptii & Arabes alique, prolixè recensere; diserte potius cum *Heimino* enunciamus, nos in *dierum criticorum* computatione intelligere id vox *ἡμέρας* diem nempe naturalem seu illud temporis spatium, quod una lucis solaris & succedentium tenebrarum circumuolutione constat, numerationem ordiendo a media nocte praecedentis & finiendo circa mediam noctem sequentis diei. Ut adeo quicquid duabus noctibus dimidiatis & luce intermedia,

h. e.

DE EFFIC. DIÆ. CRITIC. IN VVLNER. DE LETHAL. DVBIIS. 19
h. e. 24. horis comprehenditur, diem naturalem nominare
fas sit. *Κρισιμῆς* vero *critici*, *decretorii*, *iudicatorii* adpellan-
tur iidem *dies*, quod veluti iudicium feratur, vel decernatur
in illis de exitu morbi, siue *salutari*, siue *lethifero*. Quæ omnia
si in vnam summam conferantur, inde tandem conficietur:
Dies criticos esse illos, in quibus veluti iudicium fertur de
certamine naturæ cum morbo, quem scil. exitum, an faustum
vel funestum, salutarem vel lethalem habiturum sit, exse-
rens sese circa *auxilium* morbi, vel cum singulari quadam ex-
cretionem, qua ratione morbus *perfecte indicatur*, vel saltem
cum apostasi seu abscissione, quo modo morbus *imperfecte*
tantum *indicatur*. Germani non incongrue ita expriment;
Urtheil-fällige Tage, *da es sich mit der Kranckheit ausweisen*
muß, oder, die der Kranckheit gleichsam einen Ausflag geben,
es gehe zum Leben oder zum Tode.

§. XIII.

Et sane negotium hoc omni solertissima animaduersione dignissimum, cum vniuersa tam *scientificè presagiendi*, quam *dextre curandi* ratio huic veluti fundamento superstruatur, etiamsi rationes eiusdem plerisque abstrusæ, inque Democriti puteo absconditæ, ac veluti sepultæ videbuntur, nempe mirabilem illam morborum acutorum conuersionem, siue in melius, siue in deterius, siue ad salutem, siue ad mortem, non promiscue in quosuis, sed certos tantum dies, quibus ea propter *Criticorum* denominationem imposuerunt, incidere: id quod etiam tantopere mirandum non est, cum multarum rerum *nudos actus*, nedum *rationes sciendi* profundissime ignoremus. Hippocrates, diuturna experientia edoctus, *septenorum & semi-septenorum, quarti nempe & vndecimi*, miram in soluendis adfectibus acutis extollit efficaciam.

20 DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICO FORENSIS
 iubet insuper, (f) Medicum; qui ægrotorum salutem recte
 coniectare voluerit, animaduertere & contemplari debere,
 omnes dies, potissimum vero ex paribus *decimum quartum*,
 & *vigesimum octauum*, & *quadragesimum secundum*: Dies ma-
 xime insignes in plurimis esse primos & septimos, multum
 quippe valentes in morbis. (g) Placidissimas febres & signis
 securissimis nitentes quarto die desinere aut prius; malignis-
 simas vero & signis horrendissimis oborientes, quarto die
 aut prius occidere: itaque primum ipsarum insultum sic de-
 finire, secundum ad septimum produci, tertium ad vndeci-
 mum, quartum ad decimum quartum, quintum ad decimum
 septimum, sextum ad vigesimum. (h) Febres iudicari qua-
 rta die, septima, vndecima, decima quarta, decima septima,
 & vigesima prima: Quasdam etiam ex acutis trigesima,
 deinde quadragesima, postea sexagesima, & (i) alibi enun-
 ciat. Ex omnibus hisce textibus Hippocraticis palam est,
 dies omnium *valentissimos* ad mouendum *Crises* esse *septi-
 mum*, post hunc *decimum quartum*, & sic (in casu producto)
vigesimum primum. Reliqui non *critici* vel *indices* sunt, *Cri-
 sis* *criticis diebus* futuram *premonstrantes*, sicuti hoc modo
quartus est *index septimi*, & *vndecimus* *index decimi quarti*.
 Vel *intercalares*, *criticos* & *indices* veluti *intercedentes*, qua-
 les sunt *tertius*, *quintus*, *nonus*, *decimus tertius*, *decimus quin-
 tus* & *decimus nonus*. Vel *vacui*, quos alias etiam *medicinales*
 vocant, iure ne, an iniuria, hac vice disquirere, nec vacat,
 nec opus est.

§. XIV.

-
- (f) Libr. de partu septimestri s. VI. & VIII.
 (g) Libr. de Prænoxiionibus s. XX.
 (h) Libr. de diebus criticis s. IX.
 (i) Sect. II. Aphor. 23. & 24.

§. XIV.

Galenus, qui Hippocratis vndiquaque admirabilis vestigia sollicite legit, decreta diui senis multiplici experientia robotata vbique confirmat. In libris enim de *diebus decretoriis* hæc passim leguntur: *Iudicia* quidem seu *crises* singulis diebus accidere, sed neque pares numero, neque ex æquali fide: hoc intercedere discriminis inter illas, quod alix *bona*, alix *male*, eueniant, quasdam cum pluribus & difficilioribus symptomatibus & maiore certamine, nonnullas statim ab initio tuto accidere. Omnium denique *decretoriorum fortissimum* iudicat esse *septimum*, eumque prænunciare diem *quartum*, deinde *vndecimum* & *decimum quartum*, eandem proportionem & naturam inuicem conseruantes, quam cum *septimo quartus* &c. Plura ex antiquorum scriptis loca excerpere supersedeo, id enim, exquisitissima industria & iudicio, iam dudum factum est ab Excellentissimo D. Hoffmanno in *disputat. de diebus criticis*.

§. XV.

Hoc modo obseruationes suas circa *dies criticos* eorumque *efficaciam* instruxerunt antiquissimi medicina antistites, firmissime sibi persuadentes, non posse non fieri, vt hisce potissimum diebus semper solennia *iudicia* instituantur, naturæque motus statutis periodis pro sui ratione certissime contingant, nisi ab externis peccatis circuitus suos seruare prohibeantur. Quod & Galenus optime agnouit, dum (k) ita loquitur: Committuntur quædam peccata ab ipso ægrotto, quædam a medicis admirandis, putantibus, nisi quis introgressus ad ægrum, deinde succingens se vel cataplasma imposuerit, vel venam inciderit, vel nutriuerit, aut huius-

C 3

modi

(k) Libr. II. de diebus decretoriis Cap. XI.

modi aliud factitauerit, nihil ab ipso gestum esse artificiosum: Hi enim quoties ægrum accedunt, toties peccant. Non igitur iudicium in septimo die semper, ad quem paratum erat, fieri potest, tot interea erroribus admittis: quandoquidem naturæ motus statutis periodis pro sui ratione contingit, interim ab exterioribus peccatis circuitus seruari prohibetur.

§. XVI.

Desinant ergo ineptire plurimi nostrorum temporum medici, qui critica molimina talia statis ac certis temporibus contingentia in hisce nostris frigidioribus ac borealibus regionibus non expectanda, sed mature præoccupanda, vel potius negligenda esse, sibi aliisque persuadent. Commendamus ipsis, ut sepositis paulisper præconceptis opinionibus ea, quæ quotidie magno numero conspicienda sese præbent, phænomena in hominibus plebeis & rustica gente, *febris acutis, morbillis, variolis, &c.* laborante, & sæpius *sine medico*, imo *medicatione artificiali*, morbos istos feliciter superante, & *criticas* tales *mutationes* placide expectante, ad serium examen reuocent, & obseruabunt non solummodo, naturam sæpè talibus in morbis vndiquaque sibi soli sufficere, & externis talibus subsidiis non adiutam, vel saltem intempestiuus medicamentis minus turbatam exquisitè satis talium morborum periodos vtplurimum ad salutarem finem producere; sed etiam plane contrarium, vel inuiti agnoscent in patientibus tenerioribus, in ciuitatibus degentibus, qui incongruis medicorum artificii exhausti non tantum *criticas* tales *euacuationes* statis periodis non experiuntur, sed & morbo tandem bonis auius superato, in *diuturnas* totius corporis *debilitationes* præcipitabuntur, ex quibus longo tandem tempore vix emergere & ad pristinam suam alacritatem redire valent,

DE EFFIC. DIER. CRITIC. IN VVLN. DE LETHAL. DVBIIS. 23
lent, quod in ignobili illa ac rustica plebe longe secus sese
habet. Extat hanc in rem elegans locus apud *Martianum
Comm. in Hippocratem p. m. 128.* vbi causatur & continuum me-
dicamentorum refrigerantium vsum, latius visendus.

§. XVII.

Omnia hæc ac singula si ritè, prout decet, expendan-
tur, mirum videri posset, quomodo primi in eas cogitationes
descenderint Icti, ipsis quoque *vulneribus criticam* talem,
morbis acutis analogam, efficaciam adscribentes, cum sua natu-
ra ab eadem alienissima sint. Sicuti autem in innumeris ali-
is, ita potissimum etiam in determinandis *criticorum die-
rum* effectibus, quos secundum vulgaria præiudicia in vul-
nera ratione periculi, vel securitatis exerere dicuntur, auto-
ritate *Zacchie* decipi sese passi sunt, quippe quam nonnulli
tanti æstimant, vt eundem *omniscium* ridicule adpellare non
erubuerint, eo ipso vanitatem suam ac seruilem veneratio-
nem apertissime prodentes. Quamuis enim, in resoluendis
plurimis *questionibus medico-legalibus*, egregium omnino se-
se præstiterit *Zacchias*: Parasiticam tamen indolem redolet
immodicis, quasque ipsemet, si in hanc vitam redire inte-
grum ipsi esset, non agnosceret, laudibus virum altas meri-
tissimum non tam ornare, quam onerare. Ille interim, præ-
ter multas alias coniecturas, ex quibus *lethalitas vulnerum*
æstimanda, eam præ (1) reliquis omnibus magni faciendam
esse iudicat, quæ a *tempore*, vulnus & mortem intermedio,
desumitur, licet etiam non diffiteatur, habere rei huius deci-
sionem parem & difficultatem & necessitatem, tum ob mul-
tiplicem vulnerum differentiam, tum ob infinita propemodum
ab extra vulneribus accidentia, ob quorum culpam vul-
nera

(1) *Quæst. Medico-legal. Libr. V. Tit. II. Quæst. V. n. 1.*

24 DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICO-FORENSIS
nera aliquando citius, aut serius, occidunt, vel sanantur, quam deberent, tum ob variam individuorum constitutionem & naturam. Inde igitur porro conficit, quod, si quæ coniectura ex *tempore*, vulnus inter & mortem medio, desumenda sit, ut nempe *vulneratus ex vulnere*, non ex alia quacunque causa, *mortuus* esse præsumatur, terminus morborum acutorum in vulneribus lethalibus & periculo proximis præ cæteris acceptandus sit; unde vulnerato intra hunc terminum decedente, eundem ex vulnere decessisse dicendum esset, addita etiam conclusionis ratione, nempe hac, stante causæ euidencia cum sufficientia eiusdem coniuncta, in futuram mortem influente, non debere culpam mortis in aliam minus euidentem conici. Atque secundum hanc conclusionem existimat sæpius allegatus *Zacchias*, quod *vulnerato intra triduum*, & multo magis *eodem die*, decedente, ipse præsumatur utique ex *vulnere mortuus*, non obstantibus quibuscunque; quia vix dari posset morbus acutus, qui vulnere non ex culpa vulneris superueniat, quique tam brevi spatio hominem e vita tollat. Et sicuti hanc conclusionem non solummodo pro verissima accipit *Zacchias*; ita eandem quoque ampliandam & ad septimum vsque extendendam, esse existimat. Itaque hac falsa atque præconcepta *Zacchia* opinione inducti Icti, in ipsam quoque praxin forensis eandem introducere non dubitarunt. Ut proinde communis, in foro recepta, & multorum celeberrimorum Ictorum calculo & adplausu adprobata sententia circa *efficaciam dierum criticorum in vulneribus de lethalitate dubiis* hæc sit: Iudicem prudentem & conscientiosum in *vulneribus dubie lethalitatis*, reliquis coniecturis & præsumtionibus insuper habitis, *certam temporis periodum* omnino attendere debere, ac proinde *terminum morborum acutorum*, qui secundum vulnere

DE EFFIC. DIER. CRITIC. IN VVLNER. DE LETHAL. DVBIIS. 25
garem medicorum hypothefin est *quadragesimus dies*, præ reliquis in *vulneribus lethaliſibus* & periculo proximis eſſe acceptandum: adeo, vt ſi termino hoc tranſacto moriatur vulneratus, præſumatur minime tunc ex vulnere, ſed ex aliquo alio accidente, malo regimine, ſymptomate vehemente, negligentia medici & chirurgi &c. deceſſiſſe, ſicque vulnerantem non teneri de *occiſo*, ſed de *vulnere* tantum defuncti; verofimile enim eſſe, tanta temporis intercapedine nouam irrepiſſe cauſam, quæ morti tandem ſubſecutæ occaſionem dederit.

§. XVIII.

Neque tamen ſola *Zacchia* auctoritas errori anſam ſubminiſtraffe videtur, ſed & peruerſa Conſtitutionis criminalis Carolinae Art. CXLVII. interpretatio, vbi certe Imperator per aliquot dierum *interſtitium* non intelligit *dies* illos, quos ſecundum eminentiam *criticos* ſeu *decretorios* vocant, quique in *vulnus*, eiusque conditionem naturalem, ſingularem exerant *energiam*, *Criſibus in morbis acutis* per omnia *ſimilem*, ſed ſimpliciter tantum *tempus in genere*, non *certainum numero dierum periodum*. Verba Conſtitutionis dictæ ita ſeſe habent: *So einer geſchlagen wird, und NB. über etliche Zeit darnach ſtürbe, alſo, daß zweifellich wäre, ob er der geklagten Streiche halber geſtorben wäre oder nicht, in ſolchen Fällen mügen beyde Theile Kundschaft zur Sachen dienlich ſtellen, und ſollen doch, ſonderlich die Wund-Aertzte der Sachen verſtändig, und andere Perſonen, die da wiſſen, wie ſich der Geſtorbene nach den Schlägen und Rumor gehalten habe, zu Zeugen gebraucht werden, mit Anzeigung, wie lange der Geſtorbene nach den Streichen gelebt habe, und in ſolchen Urtheilen die Urtheiler bey den Rechtsverſtändigen, und an Enden und Orthen, wie zu Ende dieſer unſerer Ordnung angezeiget, Raths pflegen.* Ex

D

qua

qua gloriosissimi Imperatoris Constitutione statim liquet, eam loqui 1.) de vulnerato, non e vestigio ab accepto vulnere, sed post aliquod temporis intervallum moriente: *So einer geschlagen wird, und über etliche Zeit darnach stürbe &c.* 2.) Loqui eandem de *vulnere lethali* dubia, vt certo affirmari nequeat, num vulneratus ex accepto vulnere decesserit, nec ne? *Also, daß zweifelich wäre, ob er der geklagten Streiche halber gestorben wäre, oder nicht?* 3.) Vi eiusdem Constitutionis ab vtraque parte testes esse producidos, chirurgos potissimum, quo nomine etiam medicos esse intelligendos, nemo facile negare susceperit: his enim, tanquam peritis in sua arte credendum, si nempe in iudicio deponant, quamdiu vulneratus post acceptum vulnus superuixerit? *Und sollen sonderlich die Wund- Aertzte zu Zeugen gebraucht werden, mit Anzeigung NB. wie lange der Gestorbene nach den Streichen gelebt habe.*

§. XIX.

Vt vero meridiana luce constet clarius, nullum præiudicii vulgaris patrocinium, pro adstruenda *dierum criticorum efficacia in vulneribus*, peti posse ex dicta *constitutione Carolina*, tres inprimis casus formabimus, & secundum illos controuersam quæstionem examinabimus, sicque in neutro illorum vllam *diebus decretoriis* efficaciam tribui aut competere posse facile obseruabimus. *Primus casus* est: vulneratum, mox ab inflictio vulnere concidere animamque exhalare, sicque extra omnem dubitationis aleam positum esse, vulneratum ex accepto vulnere, quippe *per se & absolute lethali* certo & citra omnem contradictionem mortuum esse. Exemplo esse possunt vulnera cordis, alterutrum, vel vtrumque, ventriculorum penetrantia, quæ cum circulationem sanguinis brevissimo tempore impediunt, omni quippe cruore intra pecto-

DE EFFIC. DIER. CRITIC. IN VVLNER. DE LETHAL. DVBIIS. 27
pectoris cauum effuso, quis est, qui eiusmodi vulnera non
absolute & per se lethalibus adnumerauerit, quandoquidem
hoc modo vulnerati breuissimo ab accepta plaga tempore
concidere spiritumque efflare solent; sicuti funestissimum
eius rei casum ante paucos annos in Studio Hallensi quodam
habuimus, cui vterque cordis ventriculus vna cum pulmone
perforatus erat: vnde non solum pericardium, sed & vniuersam
propemodum sinistram pectoris cauitatem cruore congruata
refertam sectione deprehendimus. Neque quicquam iuuabit,
rariora quaedam ac plane singularia vix singulis seculis
semel atque iterum obseruanda exempla hic in medium
adducere, eiusmodi vulnerum cordi inflictorum, quæ post
aliquot demum horas vel dies integros finem vitæ
impofuerunt, qualem historiam doctissimus *Blegny* meminit
cuiusdam Parisini, qui ex vulnere dextri ventriculi *sub
finem quinti diei* mortuus est. *Albinus* olim *Viadrinus*, nunc
Lugdunensis Professor, ante complures iam annos in Academia
Viadrina publice disputauit de corde cerui a *Serenissima
Electrice Brandenburgica Dorothea* glande plumbea per
ventriculum dextrum traiecti, & mortui instar prostrati, &
nilominus post tres horæ quadrantes quatuor circiter millia
passuum aufugientis. *Diemerbroeck* refert historiam iuuenis
viginti duorum annorum, robusti, gladio vulnerati, ita, vt
in dextrum cordis ventriculum vulnus penetrauerit, qui post
acceptum vulnus per 50. aut 60. passus procescit, tumque
concidit, & syncope correptus ab aliis domum delatus fuit,
breuique post ad se rediit. Et memorant medici atque chirurgi,
qui curam eius gesserant, ægrum semper mente integra
fuisse, nec de interno aliquo dolore vnquam conquestum,
liberaliter quoque tussisse ad sanguinis effluxum promouendum,
quotidie aliquid edisse ac bibisse, vsque dum vi-

28 DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICO-FORENSIS
ribus deficientibus moreretur, postquam ab inflicto vulnere
vixerat dies nouem & octo horas. Ex his autem similibus-
que rarioribus ac plane singularibus obseruationibus, si quis
vanas subtilitates & distinctiunculas procudere, & absolutam
cordis vulnerum lethalitatem infringere ac dubiam reddere
vellet, metuendum sane, ne turpiter sese profiteretur. Qui
vero insuper *Crises* expectaret, ad *Anticyras* plane relegan-
dus foret, vt ibidem ab atra bile, quæ glandulam pinealem
cum cerebro & cerebello obsessam tenet, repurgaretur.

§. XX.

Estque hic casus tantæ claritatis, vt etiamsi *inspectio* pla-
gæ vel vulneris *illegalis*, erroresque in regimine haud leues
commissi fuissent, medici insuper & chirurgi officio suo
dextre non satisfecissent, singularum tamen harum circum-
stantiarum nulla habeatur ratio, sed vulnerans poenam or-
dinariam promeruisse iure dici mereatur. Hoc modo gra-
uem contusionem capitis cum fissura cranii cruorisque intra ce-
rebrum & *piam matrem* effusione, non obstante *illegali inspe-*
ctione, *letalem* pronunciarunt *Lipsenses* Anno 1681 in respon-
so his verbis: *als ... so erachten wir dafür, daß, weil der*
Entleibte bald nach empfangenen Schlägen jämlich sprachlos zu
Boden gefallen, in die 2. Stunden also liegen geblieben, auch, ob er
schon hernach selbst wieder aufgestanden, in die Stuben und Cam-
mer gegangen, dennoch wenig Worte nur geredet, viel Geblüt
durch den Mund, Nasen und Obren excernirt; dabero notwendig
zu vermuten, (obgleich NB. in dem Attestato nichts davon ex-
pressie angemerket, vielweniger sectionis cerebri gedacht, und
also illegal mit der Inspection disfalls verfahren worden,) es
müsse so wohl intra partem cranii cerebro substratam, sonder-
lich um und neben der fissur, als superstratam, item intra
*hanc & *piam matrem*, & ipsum cerebrum sich extrahire*
Geblüt

DE EFFIC. DIER. CRITIC. IN VULNER. DE LETHAL. DVBIIS 29.
Gebliet gesamlet haben; also, daß ab enormissima eiusmodi
contusione insignis cerebri commotio geschehen und erfol-
gen müssen, diese Iasion pro simpliciter & absolute lethali
zu halten sey. Confer Zittmanni Medicinam forensẽ Cent.
II. Caf. XXXIV.

§. XXI.

Secundus casus est, si certo constiterit, vulneratum ex in-
flicto vulnere non decessisse, sed vel ex malo & perverso re-
gimine, vel symptomatum ex indole vulneris vix metuen-
dorum, eidem tamen nihilominus superuenientium, vi & effi-
cacia, vel ipsorum chirurgorum ac medicorum imperitia aut
negligentia periisse. Cuius generis sunt vulnera partium car-
noso-musculosarum, quæ non solum ratione texturæ & con-
formationis suæ facilius coalescunt, sed & ordinario nullis fu-
nestis stipantur symptomatibus, nisi forte capaciorum vaso-
rum sanguiferorum laceratio, & sic enormior hæmorrhagia,
coniuncta esset, quæ tamen si reconditiorem situm non habe-
ant, vel mediantibus stricturis ac ligaturis, vel medicamen-
torum stegnoticorum ope, vel denique ipsius ferramenti
candentis auxilio, haud difficulter obturari possunt, sicque
vulneratum hoc modo extra periculum sistunt. Estque hic
casus tantæ rursus euidentia, vt non solum nihil difficulta-
tis inuoluere videatur, sed & Icti rectissime concludant, *vul-
nerantem* non de occiso, sed de *vulnere* tantum teneri. Nam
si agrotus ex conditione vulneris mortuus non est, ἀλογον
& a natura rei alienissimum foret, *Crisis* expectare velle.

§. XXII.

Tertius vero præcipue *casus* est, qui non solum thema
nostrum, sed & *Constitutionis Carolinae* superius adductæ te-
norem propius respicit: si nempe dubium fuerit, an vulne-
ratus ex natura vulneris, an vero potius culpa chirurgorum
& me-

& medicorum, vel errorum in diata commissorum, vel symptomatum vulnere superuenientium vehementia mortuus sit? Quo casu vnanimi fere consensu concludunt Doctores, reliquis coniecturis & præsumptionibus iudicem veluti in suspenso detinentibus, nihilque certi promittentibus, si adhuc, dum circa determinandam *vulneris præsentis letalitatem* fluctuet, eundem vtique *temporis* rationem habere *certumque dierum terminum* attendere debere, & quidem vi *constitutionis Carolina: So einer geschlagen würde, und über etliche Zeit darnach stürbe &c.* Et paulo post: *Mit Anzeigung, vvie lange der Gestorbene nach den Schlägen gelebet habe?* Cum vero vocabula *aliquamdiu* & *quamdiu*, quibus *constitutio criminalis Carolina* vtitur, sicuti rectissime obseruauit (m) *Kleiniius Pandectarum Professor in Academia Rostochiensis*, non certum aliquod temporis momentum determinent, nec ipse etiam Imperator hic nominatim de certo dierum termino loquatur, dubius manet iudex ad tempus respicere iussus, quot numero dies pro iudicanda vulnere letalitate attendere ipsum oporteat. Rationem ipsemet subiungit, quia variante in infinitum indiuiduorum constitutione, vulnere qualitate, & causis ab extra aduenientibus, simul quoque variarent in infinitum vulnere & letalitate termini, vt omnibus vnum eundemque terminum ponere dierum criticorum, certa arte impossibile esset. Fallax insuper est Hippocratis auctoritas, imo plane falsa eiusdem hypothesis, qua communiter nituntur, dum innuit, (n) *Magna vulnere habere suos dies decretorios, instar morborum acutorum: Quam suo quoque calculo adprobat Zacchias loco iam superius allegato,*

(m) Disput. Iurid. de diebus criticis Cap. III. n. 21. 22.

(n) Prorrhetic. Libr. II, §. 13. Conf. Coac. prænot. de capitibus vulneribus, & Libr. IV popularium.

DE EFFIC. DIER. CRITIC. IN VVLNER. DE LETHAL. DVBIIS. 31
legato, adserens, acutorum morborum terminum, quippe
qui ex communi medicorum iudicio *regulariter* esset *dies*
quadragesimus, in vulneribus lethalibus & periculo proxi-
mis præ cæteris videri acceptandum. Ut proinde utroque
hoc auctoritatis præiudicio inducti ICI non dubitent adfere-
re: Terminò hoc quadraginta dierum in *dubio* transacto,
vulneratum nullo modo ex vulnere, sed potius ex quocun-
que alio accidente decessisse præsumendum. Cum vero
natura vulnerum ab indole morborum acutorum alienissima
sit, & in illis nihil occurrat, quod ad *Criseon* naturam vllò
modo accedere videatur, absurdum certe esset, in determi-
nanda *vulnerum lethalitate dubia ad acutorum terminum re-*
spicere velle.

§. XXIII.

Vt vero totius adsumtæ hypotheseos insufficientia, imò
aperta falsitas clarius adhuc dilucescat, & in negotio tam
fontico sanguinem humanum concernente, nihil temere de-
cernat iudex, aliquot adhuc argumenta in medium produ-
cemus, ex quibus clare adparebit, *vulnera de lethalitate du-*
bia nihil vsquam cum *morborum acutorum Crisibus* commu-
ne in se habere. Et primum quidem in hoc genere argu-
mentum facile mihi subministrabit *propria* *ICtorum illorum*
dissensio & discordia, circa verum atque genuinum *dierum*
criticorum terminum, aliis *tertium* diem, tanquam *criticum*,
considerantibus, quorum sententiam retulit (o) *Carpzovius*:
Aliis, reiecto tertio, *quintum* potius attendentibus, aliis *octa-*
vum, tanquam certissimum salutis, vel mortis imminentis
indicem reputantibus, aliis *nono* hanc prærogatiuam decer-
nentibus, aliis *decimo* demum hanc potestatem vendicanti-
bus,

(o) Prax. Criminal. Quest. XXVI. n. 9.

bus, adeo, ut vulnerato diem *decimum* superuivente, non præsumatur ex vulnere decessisse ægotans, nec adeo vulnerans poenam ordinariam incurrat, sed extraordinaria tantum adficiendus sit. Ab his omnibus longissime iterum recedunt, qui terminum *Criscos* ultimum in vulneribus expectandum ad diem quadragesimum, tanquam ultimum acutorum, ex sententia Hippocratis aliorumque medicorum, extendunt, quibus iterum alii contradicunt, terminum hunc paulo strictiorem reputantes, ac proinde in diem *sexagesimum* mortis ex vulnere metuendæ periculum reiicientibus. Alii non amplius diebus, ut ii, quos hæcenus recensuimus, fatalem vulnerum metam metiuntur, sed plane integris mensibus, credentes nempe, *ultimum octavi mensis diem* a tempore accepti vulneris expectandum esse, antequam vulneratum ex accepto vulnere mortuum esse, iure statui queat; a quibus iterum diuortium faciunt, qui *integri anni* lapsum expectandum esse volunt, ut post eius decursum vulnerans demum extra capitis periculum constituatur. Alii denique vno anno non contenti, *terminum vulnerum criticum ad integrum biennium* extendere non erubescunt; aliis alia placent, quorum omnium diuersas sententias in compendio exhibuit supra citatus *Kleinus*, quæ omnia, puto, speciminis loco sufficere possunt, quantum fidei in re tam fluxa atque instabili mereantur I.Cri. Ut hinc rectissime adnotatum sit apud (p) *Zaccbiam*, impossibile esse, ut in tanto I.Ctorum dissensu circa *genuinum dierum criticorum terminum* firma ac stabilis quædam sententia eruatur.

§. XXIV.

Taceo, quod plerique illorum dierum ne quidem naturam *criticorum* vere possideant, uti de *tertio, quinto, octavo,*
aliis-

(p) Quaest. Medico-legal. Libr. V. Tit. II. Quaest. V. n. 2. 6.

DE EFFIC. DIER. CRITIC. IN VVLNER. DE LETHAL. DVBUS. 33
aliisque abunde medicis. constat: qui eiusmodi dies potius
intercalares, & vacuos adpellare solent, in quibus *Crisis* expe-
ctare velle vanum foret atque irritum: omnes enim solen-
tiores commotiones, indeque inductæ mutationes, ad futu-
rum morbi exitum tam lethalem, quam salutarem respe-
ctantes, incidunt in dies *septimos* vel *semi-septimos*, seu *septe-
norum medietates*, sicuti clinicam Praxin attendentibus non
potest ignotum esse. Firmiori utique fundamento niteren-
tur, qui *nono* præcipue diei singulare coniunctum esse peri-
culum adfirmare ac demonstrare in se susciperent, si nempe
reliqua essent paria, h. e. si vulnura eandem, vt morbi acu-
ti, rationem haberent. Nam quod adfectibus acutis *nona die*
singulare complicitur periculum, non solummodo quoad
veritatem facti multiplici clinica experientia comprobatum
est, sed & *rationem fiendi* luculentissime ob oculos posuit
Excellentiss. D. Stablius in *Propemptico Inaugurali de periculo
nona diei in acutis*. Quia vero vulnura morborumque a-
cutorum longe diuersissima est ratio, nihil minus lucrantur,
qui vim decretoriam nono diei adscribunt: vnde reliquo-
rum plane *non criticorum* longe minorem debere esse effica-
ciam, ex dictis clarissime liquet.

Deinde vero 2.) peccant etiam in eo, quod omnibus
promiscue vulneribus *vnam eandemque* adscribant *naturam*,
cum tamen *vulnera capitis* diuersissimam habeant indolem
a vulneribus *pectoris*, hæc a vulneribus *abdominis*, & hæc rur-
sus a vulneribus *artuum & systematis vasculosi*, arteriosi, ve-
nosi, neruosi, &c. Nec singula ista vulnera seorsim confide-
rata vnus eiusdemque sunt nature. Nam quamuis, secundum
sapientissimum Hippocratis monitum, nullum capitis vulnura
negligendum vel parui habendum sit: alia tamen aliis peri-
culo-

culosiora existunt, si vel exteriora tantum integumenta, sine cranii læsione vel fractura, adficiantur, vel caluariæ fractura ac depressio sit coniuncta, saluis tamen & illæsis integumentis externis, vel cranium fissura laboret, vel si ad ipsas cerebri meninges penetrauerit vulnus, vel plane inuolucris hisce discisis ad ipsam cerebri substantiam eiusdemque sinus & ventriculos, simplicissimæ utique rationi leuiter tantum attendenti manifestum est, diuersarum harum partium diuersam naturam, diuersum quoque, si quem agnoscant, *terminum criticum* exigere. Similis est conditio vulnerum, pectoris viscera adficiendum, quæ rursus pro varietate partium varios ratione lethalitatis terminos agnoscunt. Imo vulnera vnus eiusdemque visceris vel organi, v. g. diaphragmatis, diuersum sortiuntur euentum, si vel parti musculo-
sæ, vel nervosæ infligantur: quod & in vulneribus vesicæ vrinariæ, si vel fundum, vel ceruicem eiusdem adficiant, liquido adparet. Ex abdominis visceribus nullum est, quod non texturæ vel conformationis ratione diuersum sit ab altero, & hinc læsionis intuitu alium quoque efflagitet *terminum criticum*. Cum ergo alia singularum harum partium vulnera *funestum lethalitatis euentum accelerent*, alia verò procraftinent, quis est, qui iisdem vnum eundemque, etiam si reliqua omnia salua essent, *dierum criticorum terminum* cum sana ratione adsignare valeret.

§. XXVI.

Tanto magis 3.) totum negotium suspectum reddit, imo pefiundat constitutio vulneratorum *individualis*, quæ mirum quantum effectum quoque a vulneribus oriendorum diuersitatem modificat. Oporteret plane hospitem esse in *praxi medico-chirurgica*, qui ignoraret, vnum idemque vulnus eidem parti inflictum diuersum exhibere genium, *secun-*

DE EFFIC. DIER. CRITIC. IN VVLNER. DE LETHAL. DVBIIS. 35
secundum hanc ipsam *indiuidualis constitutionis* diuersitatem.
Nemini enim ignotum est, quod vulnera hydropicorum, ,
quæque corpora cacochymica adficiunt, longe difficiliorem
admittant sanationem, & periculosioribus symptomatibus
exponantur, quam vulnera sanguineorum, quæ non solum
laudabilius pus præbent, sed & facilius consolidantur. Vt de
fatali *dierum criticorum* meta nihil moneam: qui enim omni-
bus indifferenter *indiuidualibus constitutionibus* vnam eandem-
demque *temporis* rationem adsignare vellet, ille infinitam
illam vulnerum in *indiuiduo* varietatem turpiter ignorare
fateri cogeretur,

§. XXVII.

Neque 4.) cum natura *Criseon* vlla rationali ratione
conciliari potest, quomodo vulnera, cuiuscunque demum
naturæ fuerint, *motuum criticorum, secretiorum & excretio-
riorum*, capacia fieri queant, cum, quicquid in illis fieri con-
suevit, a *mutationibus & moliminibus* eiusmodi *criticis* alie-
nissimum sit. Siue enim, quæ nonnullorum speculatio est,
per quandam sanguinis *despumationem*, vel *fermentationem*,
vel, prout alii efferre malunt, *effervescentiam*, vel materiæ mo-
tui humorum vitali infestæ *preparationem* ad *secretionem* &
succesuram deinde *excretionem*, vel *translationem* fieri suppo-
namus, vbique alienum est, diuersos hosce modos, *acutis* tan-
tum solennes, *vulneribus* inuita & repugnante natura tribue-
re velle. Qualiscunque tandem sit morborum *acutorum cri-
ticus solutionis modus*, per insensibilem transpirationem, vel
sudores manifestos per vrinam, saluationem, diarrhœam,
hæmorrhagiam, &c. certissimum est, neutrum illorum *vul-
neribus* competere.

§. XXVIII.

Repugnat 5) cunctis hisce præfigurationibus ipsa quo-
que

que praxis forensis. Si enim solidius non haberent fundamentum suarum decisionum iudices, reum vel absoluendi, vel condemnandi, quam lubricam illam atque fallacem coniecturam, *vulneratum nempe criticum istum ac fatalem terminum supervixisse, atque ideo non ex vulnere, sed alio ex accidente eundem mortuum esse*, quomodo quæso apertissimam iniustitiæ suspicionem a se amolirentur? cum ipsimet ICI in ore semper habeant, *ad condemnationem in criminalibus requiri probationes meridiana luce clarioris*. Ad quod probandum suffecerit unum vel alterum responsum celeberrimæ Facultatis Medicæ Lipsiensis allegasse. Primum est de *vulnere capitis*, quod etiam *insufficienter* a medico descriptum esset, *lethale* nihilominus iudicatum fuit, non attento, quod vulneratus post integrum *sex hebdomadum* decursum demum vitam cum morte commutauerit. Ita enim Lipsiense responsum sonat: *Als uns derselbe einen casum, Schläge und læsiones capitis betreffende, zugeschickt, -- so erstatten Wir ihm zu verlangter Antwort, daß vor allen Dingen wir wünschen möchten, es wäre beydes des chirurgi, Wund-Zettel, und des medici attestat nicht so unvollkommen, sondern ganz und deutlich, auch in forma probante beygelegt worden; -- Indessen aber, es sey auch die Sache übrigens, wie sie wolle, so erachten Wir, die, von dem Medico uns beschriebene Verletzung des Hauptes, dennoch pro simpliciter & absolute lethali, obchon der Verwundete erst 6. Wochen NB. hernach gestorben, indem die tägliche NB. Erfahrung bezeugt, daß, propter diuersorum subiectorum constitutionem, vulnerum lethalitas keinesweges auf ein gewisses temporis spatium determinirt werden mag, ist auch ex scriptoribus bonæ fidei & magnæ autoritatis leicht zu erweisen, wie in specie ex vulneribus capitis die lethalitas oder der Todt erst nach 5. 6. 7. und mehr Wochen erfolgt*

DE EFFIC. DIER. CRITIC. IN VVLNER. DE LETHAL. DVBIIS. 37
folget sey. Alterum ex *Ammanni Praxi* vulnere lethali
transcribi facile posset, nisi chartæ parcerem. Breuiter tan-
tum noto cribrationem ab *Ammanno* adiectam; nempe non
valere consequentiam: vulneratus, in iugularibus internis
grauiter fauciatus, ad diem decimum nonum vitam produxit,
ergo vulnus simpliciter & absolute lethale non fuit, quia dies
criticos superuixit, & vulnera magna secundum effatum *Hipo-
pocratis* habent dies suos decretorios instar morborum acuto-
rum. Nugæ sunt! nam nullum vulnus maxime lethale cri-
sim expectat. Idem de diebus criticis iudicium fouent mul-
ti alii celebres medici, quorum autoritates magno numero
hic accumulare possem, si vel quicquam in arte nostra vale-
rent, nec autoritatibus, quam rationibus potius depugnan-
dum esse, probe scirem.

§. XXIX.

Sola itaque vulneris lethalitas est, ad quam in conde-
mnando vel absoluendo reo respicere debet iudex, sine vlllo
ad futuram crism, certis demum diebus solenniter euentu-
ram, respectu. Quæ si vera sint, sicuti verissima esse credo,
vix adparet, quomodo singularitatis cuiusdam adfectatio-
nem euitaturi sint, qui vel nulla per se lethifera vulnera ad-
mittunt, vel eorundem lethalitatem non esse requirendam,
aliis persuadere conantur. Sicuti autem priores pudore suf-
fufos iam dudum orbi erudito exhibuerunt medici & chirur-
gi celeberrimi, *Zaccbias, Sebitzius, Fallopius, Welschius, Am-
mannus, Bobnius*, alique plures, qui de vulnerum inspectio-
nibus & renunciationibus scripserunt: ita posteriorum quo-
que sententia, meram quippe singularitatem redolens, accu-
ratori trutina pensitari meretur. Si enim lethalitas vulne-
ris requirenda non est, mille difficultatibus, imo absurditati-
bus implicabitur iudex, & capite plectendus erit absolute,

38 DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICO-FORENSIS
qui alteri colaphum impegit, ex cuius occasione post aliquot
dierum, vel septimanarum, decursum mors secuta fuit: quod
quam absurdum sit, nemo non videt. Ita recte iudicarunt
Lipsienses, ex *alapa ante nouendecim dies inflicta* ægrum
mortuum non esse, sed potius iracundiam, temulentiam &c.
morbi occasionem dedisse, cum in ipsa sectione nulla alte-
ratio vel læsio cerebri, nulla membranarum aut vasorum ru-
ptura fuerit obseruata. Vid. Zittmanni Medicinam Forensis
Cent. III. Cas. LXXXIX. Ita etiam Collegium medicum Augu-
stanum apparitores publicos, quorum vnus parua scutica, ex
genitali taurino parata, aniculæ manum petierat, vnde te-
mulentæ instar mox titubare cœperat, ceciderat & post qua-
triduum exspirauerat, recte ab homicidii crimine absolue-
runt, quia in manu defunctæ, præter maculam liuidam ab ictu
inflicto residuam, chirurgi nihil obseruauerant: vnde ipsam
non a verberibus, sed adfectu apoplectico superueniente, ma-
gnum momentum concitata in tali actu indignatione, &
terrore conferente, demortuam esse iudicauit. Vid. Valenti-
ni Pandect. Medico-legal. Part. II. Sect. I. Cas. IX, conf. Zitt-
mann. Med. Forens. Cent. V. Cas. XXXVI. it. Cent. VI. Cas.
LXVI. Quid autem fieret cum miseris eiusmodi, si ex qua-
cunque alia causa secuto effectu mortifero statim conde-
mnandus esset reus, vbi tamen de *lethalitate plaga* non sus-
ficienter constat.

§. XXX.

Ast contra ea euidens est, ad infligendam reo poenam
homicidii ordinariam, requiri *absolutam vulneris lethalita-
tem*, quæ summam moriendi necessitatem induerit, quæ-
que nulla industria, nullo artificio præcaueri potuisset: ean-
dem vero cessare, si inspectione & *renunciatione legitime fa-
cta* liquido adpareat, vulnerati mortem non immediate ex
vul-

DE EFFIC. DIER. CRITIC. IN VVLNER. DE LETHAL. DVBIIS. 39
vulnere, sed negligentia chirurgi, inordinato regimine ægro-
tantis, aliisque ex causis profluxisse, qui alioquin in viuis con-
seruari potuisset. Neque enim, quod a nonnullis hic addu-
citur, exemplum quadrare videtur: nempe si quis dolose al-
terum ex turri vel alio loco editiori præcipitasset, quo ille
fracta caluaria cerebrum & vna cum illo animam effudisset,
capitis pœnam cessare debere: eo quod, si stramina, vel le-
cti præcipitato suppositi fuissent, lapsus forte lethalis non
fuisset: quia *Constitutio Carolina* Art. CXXXVII. non solum
loquitur de *latronibus & sicariis*, ex destinato proposito al-
terum occidentibus, qui nullam prorsus facti sui excusatio-
nem allegare possunt, sed etiam de *bomicidis*, inconsulto iu-
uentutis calore & iræ feruore alterum trucidantibus, & in-
terea tamen internecionem alterius directe non intenden-
tibus. Tali maxime casu non ipsum tantum funestum effe-
ctum & euentum, sed ipsam quoque vulneris conditionem
ratione *lethalitatis* inspiciendam & requirendam esse, nemo
mihi dubium fecerit.

§. XXXI.

Tanto autem minus singularis hæc de *non requirenda*
vulnerum lethalitate opinio locum inuenire potest, quanto
luculentius hodie ex elucubratis celeberrimorum quorun-
dam medicorum & chirurgorum scriptis constat, *quomodo*
non tantum *vulnera periculosa* differant a *lethalibus in gene-*
re, sed & quæ vulnera necessario, & absolute lethalia sint
in specie, ita quidem, vt sine vlla restitutionis spe mortem
certissime inferant. Quæ res si decenter æstimetur, & ad a-
nimum admittatur, alienum & otiosum videri posset, medi-
cos nostros & chirurgos reprehendere velle, quasi ipsorum
depositiones & renunciationes circa *vulnerum lethalitatem*
omnes in incerto versentur, aut saltem coniecturis & præ-
sum-

sumtionibus meris nitantur. Contrarium enim iis perspe-
ctum est, qui *Welschii, Ammanni, Bobnii*, aliorumque in hoc
genere scripta cum iudicio euoluerunt. Equidem haud igno-
ro, malas causidicorum artes, testimonia medicorum ac
chirurgorum publica, vtut in se nocentissima sugillantium,
in alienum sensum detorquentium, & pro rei defensione in
turpem abusum pertrahentium. Tantum vero abest, vt eo
ipso illorum attestata secundum scientiam anatomico - chi-
rurgicam formata infringantur, incertitudinis, vel plane er-
roris conuincantur, vt potius, si quis sequitur inde effectus
consequatur, peruersis Aduocatorum artificijs totus impu-
tandus sit. Vt proinde sufficientissimas saepenumero ratio-
nes haberent integræ Facultates Medicæ, ad quas eiusmo-
di acta inquisitionalia transmittuntur, eorundem loquacita-
tem, litigandi pruritus & insanam omnia peruertendi libi-
dinem coercendi, & seuerissimis censuris atque cribrationi-
bus perstringendi. Nolo tamen omnino excusare, aut silen-
tium populo velare, crassissimam ignorantiam plurimorum tam
chirurgorum, quam medicorum, nempe Physicorum tam
urbanorum, quam prouincialium, qui sufficienti notitia ana-
tomico - chirurgica non instructi tam inspectionem cadaue-
rum illegaliter administrant, quam ipsam partem læsam se-
cundum genuinam suam conformationem, situm, connexio-
nem, functionem, & propriissimam læsionis indolem insuffi-
cienter, multo minus symptomatum vulnere superuenien-
tium historiam ea, qua requiritur, dexteritate describunt.
Vnde postea mirandum non est, Facultates Medicas super
lethalitate vel illethaltate talium vulnerum, illegaliter inspe-
ctorum, vel insufficienter descriptorum, consultas titubare, to-
tumque negotium in suspenso relinquere: quod tantum
abest, vt ipsi rei in se certissimæ vllum adferat præiudicium,

DE EFFIC. DIER. CRITIC. IN VVNER. DE LETHAL. DVBIIS. 41
vt potius Responsa facultatum de positionibus chirurgo-
rum & natura vulnerum in indiuiduo conformia esse de-
beant, sicuti eodem modo Iudex secundum acta & probata
sententiam suam conformare solet.

§. XXXII.

Nec sententiam nostram *de requirenda vulnerum letba-
litate*, vel inspiciendis defunctorum corporibus villo modo
infringit, quod medicorum diuersæ sint opiniones, illique
circa enumerationem ac determinationem læsionum absolu-
te & per se lethaliū inter sese mutuo non conueniant, imo
acta publica ad inuidiam & nauseam vsque contestentur, quod
contra solennes medicorum ad inspectionem requisitorum
depositiones mox rei defensores contraria aliorum iudicia
exhibere soleant, quibus rursus alii pertinacissime contradic-
ant: hæc enim omnia nullo modo probant, fundamentum
renunciationis vulnerum fragile, dubium & incertum esse,
sed mores medicorum quandoque æque corruptos esse at-
que ipsorum Ictorum. Interim sicuti auctoritatem legum
nullo modo labefactant, aut infringunt diuersæ e diametro
sape sibi mutuo oppositæ Doctorum circa easdem interpre-
tationes, imo non ita raro super vno eodemque negotio Fo-
rensi non nunquam tria vel plura Facultatum Responsa di-
recte sibi inuicem repugnantia obtinent causarum Patroni:
Ita nihil prorsus ad proculcandam vel infringendam princi-
piorum medicorum certitudinem facit artificium circa deter-
minandam *vulnerum letbalitatem* dissensio, siquidem omni-
bus promiscue barbitonforibus, chirurgis atque medicis a-
natomiam atque chirurgiam ignorantibus, non iubentur cre-
dere Icti, sed peritis inque scientia anatomico-chirurgica
exercitatisimis medicis. Neque obstat, DEVM, legislatore-
m sapientissimum, Reipublicæ Iudaicæ in tradita lege *de*
F *bomi-*

42 DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICO-FORENSIS
homicida morte puniendo, scrupulosam eiusmodi inspectio-
nem & sectionem in cadauere defuncti administrandam non
iniunxisse: multa enim in Republica Christianorum alia-
rumque gentium vtiliter ordinata sunt, quæ pro immensa
sua sapientia ac providentia Reipublicæ Iudæorum DEVS in-
iungere necessarium non duxit.

§. XXXIII.

An vero hæc eadem sententia de *inspiciendo vulnere &*
requirenda eiusdem letalitate in Iure Ciuili vllum habeat præ-
sidium vel patrocinium, nos tanquam medicos parum tangit,
qui controuersiam istam, veluti extra pomeria artis no-
stræ constitutam, Ictis decidendam merito relinquimus.
Quod vero in *Constitutione Criminali Carolina* disertissimis
verbis fundata sit, non negabit, qui originale textum ger-
manicum dictarum Constitutionum Imperialium Artic.
CXLIX. accurate expendit, cuius verba hæc sunt: *Damit*
in obgemeldten Fällen gebührliche Erkenntniß solcher unter-
schiedlicher Verwundung halber nach der Begräbnüß des Ent-
leibten desto minder Mangel sey, soll der Richter - - - samt
einem oder mehr Wund-Ärztzen (so man die haben und sol-
ches geschehen kan) die dann zuvor beeydiget werden sollen,
denselben toden Körper vor der Begräbnüß mit Fleiß besicht-
gen, und alle empfangene Wunden, Schläge, Auffwürffe, wie der
iedes funden und ermessen würde, fleißig mercken und ver-
zeichnen lassen. Neque enim inspectio illa vulneris aliam ob-
rationem iniungitur, nisi, vt constet iudici, num ex vulnere,
an vero ex malo regimine, incuria & negligentia chirurgo-
rum, vel alia causa accidentali decesserit vulneratus? Quia
hoc posteriori casu vulnerans non capitali, sed tantum ex-
traordinaria pœna pro Iudicis arbitrio adficitur.

§. XXXIV.

§. XXXIV.

Itaque simul consequitur, *inspectionem vulneris* ab vno vel pluribus chirurgis (quo tamen nomine etiam medicos secundum eminentiam comprehendi palam est) expediendam, tantæ esse necessitatis, vt eadem vel penitus ommissa, vel saltem illegaliter instituta, nec de *lethalitate vulneris* legitime constare, nec ad pœnam ordinariam reus condemnari queat. Ita Facultas Medica Lipsiensis (q) vulnus capitis eiusque *lethalitatem* ob *neglectam sectionem dubium* pronunciauit. (r) Eadem Facultas *lethalitatem* vulnerum thoracis ob *solam insufficientem inspectionem* determinare vel non potuit, vel non ausa fuit. Plura alia huius rei exempla collegit Valentini in Pandectis medico-legalibus, qui præter multa alia mentionem facit (s) vulneris pectoris, quod ob *solam illegalem inspectionem* pro absolute & simpliciter lethali declarari non potuit, etiamsi in relatione coniecissent medicus atque chirurgus, non pulmones tantum, verum etiam aortam seu arteriam magnam læsam fuisse, cum vulneratus statim conciderit, ipsaque pectoris cavitas sanguine fere tota repleta fuerit. Ammannus in *medicina critica & praxi vulnerum lethalium* copiosa quoque exempla collegit talium vulnerum, quorum *lethalitas* propter *solam illegalem inspectionem & superficiale*, vel legibus artis non conformem *sectionem dubia* mansit & incerta. Vt hinc *dubium nullum*, superfit, *inspectionem & explorationem vulneris* ad determinandam eiusdem *lethalitatem* absolute necessariam esse, vt non tantum partium læsarum situs, sed & vulnerationis modus,

F 2

dus,

(q) Zittmann. Med. Forens. Cent. I. Caf. I. Conf. Cent. III. Caf. LXVI.

(r) Id. Cent. I. Caf. III. & Caf. X.

(s) Pandect. Medico-legal. Part. II. Sect. I. Caf. X.

44 DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICO-FORENSIS.
dus, magnitudo, profunditas, ipsiusque mortis causa, adeoque punctum lethalitatis certo innotescat: quia huic medicorum & chirurgorum relationi, inprimis fundamentis anatomico-chirurgicis conformi, tota Iudicis sententia siue condemnatoria, siue absolutoria innititur. Qua propter in negotio, corium & sanguinem humanum concernente, omni modo cautos atque circumspectos eosdem esse oportet.

§. XXXVI.

Quod si autem omni, qua possibile erat, industria in inspectione & sectione cadaueris adhibita, *lethalitas vulneris* adhuc dum dubia maneat atque incerta, quibusuis aliis potius indicationibus locus relinquendus est, quam nudæ *circumstantie temporis*. Crisin enim vel dies criticos curiose simulque anxie expectare vel attendere velle in *vulneribus de lethalitate dubiis*, nihil foret aliud, quam lepide delirare, quia *vulnerum*, licet magnorum, longe diuersissima est ratio ac *morborum acutorum*, ac proinde, eandem in illis, quam in his, teste experientia, exerunt, efficaciam exercere nequeunt.

F I N I S.

NOBILISSIMO DOCTORANDO

S. P. D.

P R Æ S E S,

Vod Hippocrates, optimus Praxeos Clinicæ autor, etiam in *vulneribus omnibus ætatis* præcipit: *πυθ ἀπειθῆ γεν, interrogare oportet*, (hæc enim est forma artis,) id cordi Te habuisse testatur hæc solennis Dissertatio. Et hæc quidem innixa cum sint corporis humani mechanicæ, anatomix, & genuinæ Theoriæ vniuersæ, probant Te genuinum artis filium, qui possit hinc, quod idem præcipit: præterita dicere, præsentia cognoscere, futura prædicere, adeoque & iudicare & curare. Gratulor hinc Tibi, & Optimo Parenti Tuo, ex animo, & breuibus lineolis, sed maiori affectu, diuini Numinis benedictionem, & prosperrimos successus deuotè exopto. Vale. Dab. ex Museo MDCCXII. IIX. Cal. Apr.

DA A 6540

ULB Halle 3
002 937 247

Sb.

Witz

110. 48.

DISSERTATIO INAUGVRALIS MEDICO-FORENSIS
DE

EFFICACIA DIERVM
CRITICORVM IN VVL-
NERIBVS DE LETHALITATE
DVBIIS,

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,
DOMINO

GVILIELMO HENRICO

DVCE SAXONIAE IVLIACI CLIVIAE MONTIVM
ANGARIAE WESTPHALIAE, & reliqua,

SVB PRÆSIDIO

GEORGII WOLFFGANGI WEDELII,

HEREDITARII in *Schwarza/*

MEDICINÆ DOCTORIS, COMITIS PALATINI CÆSAREI,

SERENISSIMORVM SAXONIAE DVCVM CONSILIARII

ET ARCHIATRI,

THEORETICES PROFESSORIS PVBLICI ORDINARII,

Patroni ac Promotoris sui aeternum deuenerandi,

PRO LICENTIA

Summes in arte Medica Honores, Insignia ac Priuilegia Doctoralia,

MORE MAIORVM, solenniter obtinendi,

Publicæ Eruditorum ventilationi submissa

ab

AVGVSTO CHRISTIANO KNAVTV,

BVDISSA LVSATO,

IN AVDITORIO MAIORI,

Ad d. XXXI. Mart. MDCCXII. Horis ante- & pomeridianis consuetis.

LENÆ LITTERIS KREBSIANIS.

